

Recht op passend onderwijs?

Hij is tweedejaars hbo-student. Hij is Bedrijfseconomie gaan studeren omdat hij goed is in cijfertjes (FOK 25/11/2015).¹ In het eerste jaar heeft hij bijna al zijn zestig studiepunten gehaald. Hij boekte goede cijfers en dat kostte hem niet veel moeite. Leren gaat hem namelijk vrij gemakkelijk af en hij vindt het ook leuk om dingen te lezen, te leren en te onderzoeken. Hij is nu 25 jaar en het lukt hem in principe goed de voltijdse studie te combineren met zijn parttime baan als magazijnmedewerker. Hij is een echte doorzetter.

Maar nu in het tweede jaar is hij vastgelopen. Hij heeft het gevoel dat hij de studie niet meer aankan. Dat komt doordat hij in de lopende blokperiode vier projecten heeft die in groepjes moeten worden uitgevoerd. Hij is gewoon geen projectgroepjesmens en geen mensenmens: hij heeft naar zijn gevoel een andere persoonlijkheid dan de meeste mensen. Hij krijgt geen aansluiting met zijn klasgenoten. Hij is nou eenmaal meer een denker dan een prater en in zijn hele klas zitten er juist meer pratens. Hij zit er ook mee dat hij buitengesloten wordt: dat hij niet gekozen wordt als de projectgroepjes worden samengesteld. Maar het punt is tevens dat hij ervan houdt, de dingen op zijn eigen manier te doen.

In de pauzes of in een kleine tussenuurtje lukt het hem wel met medestudenten om te gaan. Op zijn werk lukt het hem ook al iets beter om met zijn collega's op te trekken. Daar kan hij bijvoorbeeld wel een hele dag normaal met collega's aan het werk zijn zonder dat hij zichzelf depressief gaat voelen. Het verschil zit 'm erin dat je op je werk veel bezig bent. Daar houdt hij van: hij is meer een doener dan een prater. Als het sociale contact te lang duurt, dan raakt hij ongeïnteresseerd en dan gaat hij liever zijn eigen ding doen. Als hij op school drie uur lang moet discussiëren over een onderwerp en zijn klasgenoten dwalen af (praterend over allerlei dingen zoals series, voetbal, actuele gebeurtenissen), dan heeft hij er al snel geen zin meer in. Als er daarentegen dingen gemaakt of gedaan moeten worden, bijvoorbeeld in opdrachten of in gymlessen, dan blijft hij gefocust en levert hij meestal goede prestaties.

Als hij met mensen kan opschieten, lukt het hem trouwens prima met hen samen te werken. Hij heeft vorig jaar ook meerdere projecten gehad en de projecten die hij met vrienden deed, gingen goed. En ook dit jaar ging één project prima, omdat hij met chille studiegenoten zat. De projecten die hij vorig jaar in random samengestelde groepjes deed, gingen qua resultaten ook wel goed maar dat was dankzij het feit dat ze de taken verdeelden (toch had hij twee keer ruzie met groepsgenoten, maar dat vonden de mensen volgens hem niet zo heel erg).

Het probleem zit 'm er eigenlijk in dat hij niet goed in staat is samen te werken met mensen die hij niet mag of die hij niet kent. In de huidige blokperiode voelt hij zich bij het ene project tekortschieten omdat de groepsgenoten te snel van stapel lopen. En bij het andere project heeft hij het gevoel dat de mensen nogal hard en onaardig tegen hem zijn. Hij is dit jaar terechtgekomen in bestaande vriendengroepen: mensen die vorig jaar ook met elkaar in groepjes zaten en dan komt hij er ineens bij en het is dan heel moeilijk voor hem om ertussen te komen in zo'n projectgroepje. Zeker omdat hij al niet zo een goede prater is. Op de een of andere manier lukt het hem niet contact te leggen met mensen. Daar heeft hij gewoon moeite mee en daarom loopt hij bij een psycholoog om zijn omgang met mensen te verbeteren. Daarnaast is hij lid geworden van een volleybalvereniging om socialer te worden, en hij is zich gaan richten op een rapcarrière om zijn spreekvaardigheid te verbeteren.

Op de website FOK, een discussieforum voor jongeren, vraagt hij om raad: Moet ik stoppen met mijn studie? Zijn er geen opleidingen die minder beroep doen op sociale vaardigheden en competenties op het gebied van samenwerken? Of moet ik dan veeleer denken aan een opleiding in het afstandsonderwijs, bijvoorbeeld van het LOI?

Hij krijgt nogal botte reacties op het forum: je hebt gekozen voor een beroepsopleiding, als beroepsbeoefenaar moet je kunnen samenwerken, dus het is nogal wies dat je dat moet leren in je beroepsopleiding. Maar dat is nogal een bekrompen redenering. Deze student lijdt aan een ernstige handicap, netzoals slechtzienden, slechthorenden en mensen met een spraakgebrek aan een ernstige handicap in de intermenselijke communicatie lijden. Moet gehandicapte studenten de deur worden gewezen in het mbo en hbo of rust op de onderwijsinstellingen de plicht om passend onderwijs te bieden?² Wat de inrichting van het onderwijs- en examenprogramma betreft, kan van onderwijsinstellingen worden geëist dat ze redelijke aanpassingen doen teneinde gehandicapte leerlingen en studenten gelegenheid te bieden om de opleiding

¹ <http://forum.fok.nl/topic/2265670/> (25/11/2015)

² <http://www.volkskrant.nl/binnenland/mbo-opleidingen-weren-leerlingen-met-een-beperking~a4208459/> (16/12/2015), en ook op pagina 6 een reportage: *Passend onderwijs: noodgedwongen thuis studeren.*

te volgen. Een andere vraag is in hoeverre kan worden verlangd dat ze ook de diploma-eisen aanpassen: kan de hand worden gelicht met de kwaliteitsgaranties die het diploma biedt? Meer in concreto: als het diploma een garantie beoogt te bieden dat de gediplomeerde een zeker competentieniveau op het gebied van 'kunnen samenwerken' bezit (resp. op het gebied van 'klanten mondeling te woord kunnen staan'), kan men dan daarvan dispensatie verlenen aan een autistische student (resp. een student met een gehoor- of spraakstoornis)? Of is het zelfs in strijd met de antidiscriminatiewetgeving om dit soort verregaande garanties aan een diploma te verbinden?

Wes Holleman

weblog onderwijs 17-12-2015

<http://www.onderwijsethiek.nl>

Zie ook:

<http://www.onderwijsethiek.nl/ethische-kroniek/wat-is-gelijke-kansen> (12-01-2015)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/leerlingen-en-studenten-met-een-handicap> (27-08-2014)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/toelatingsselectie-autisten-gediscrimineerd> (30-04-2014)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/gehandicapt-recht-op-redelijke-aanpassingen> (11-02-2014)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/gehandicapt-geen-mbo-diploma> (04-12-2013)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/rugzakjes-in-het-mbo-afgeschaft> (05-09-2013)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/een-dove-journalist-kan-dat> (30-08-2012)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/discriminerende-eindexameneisen> (13-05-2012)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/slechthorende-apothekersassistent-iv> (04-10-2010)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/selectie-op-beroepsgeschiktheid> (16-09-2010)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/de-heiliging-van-middelen-ii> (07-05-2010)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/de-heiliging-van-middelen> (06-05-2010)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/slechthorende-apothekersassistent-iii> (17-04-2010)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/slechthorende-apothekersassistent-ii> (23-09-2009)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/toetsing-op-beroepsgeschiktheid> (06-02-2009)

<http://www.onderwijsethiek.nl/onderwijs/slechthorende-apothekersassistent> (05-11-2008)